

kudki, tavaliselt kõrge murdpoolkelp- ja murdviilkatusega, mille alumine pool on reeglipäraselt kõmmeljas ja millest välja kasvab ülik või uugad. Asjaolu, et mansardmajad vahastuvad, s. o. kõrgemana paistavad, sõltub muide kõrge ja silmapaistva murdkatuse iseloomust, mille tõttu on katusekord ka alati korteristatud. Ikkagi on mansardlambik nägiliselt kahe- ja mansardtömbik kolmekordne ning püstjas.

Majakerelt püstjad on linnasüdame ja selle lähedate linnaosiste päris kolme- ja neljakordsed ruutjad ja sirukjad püstikud. Need omavad tavaliselt kas kõrget viilkatust (vt. 46. joon.), mis aitab nende püstjat nähet veel suurendada, ja on pööratud rööbiti uulijoonele¹⁾, või kannavad koguni jälle murdkatust, mis aga mansardlambikuile ja -tömbikuile vastandina on valdavalt murdviilkatus (vt. 43. ja

42. joon. Mansardtömbik linnasüdame serval.

Maison-type des alentours de Tartu: maison oblongue à comble en mansarde en tuiles.

Murdpoolkelpkatusega tömpsiruk Hobuse ja Kalda uuli nurgal. Kõmmeljalt katusepoolmelt tõuseb suur viil-ülik Pildi vasakul serval Kalda valltee.

43. joon. Mansardpüstik linnasüdames Söögituru väljaku ääres.

Maison-type du centre de la ville (Linnasüda): haute maison oblongue avec des avant-corps arqués à comble en mansarde.

Murdviilkatusega ja kaaruljeiga ning rõduga kolmekordne püstjas siruk. Tagapool murdpüramiidja katusetorniga tuletõrje-hoone („pripsimaja“).

45. joon.) ning väga järsu murdpoolmega. Ei saa mainimata jätta ka linnasüdame neid — peamiselt kolmekordseid — elamuid, mille kelbalised või viilulised katused oma lameduse ehk leepuse tõttu kätte ei paista ja mida võib seetõttu kastmajuks ehk kast-tömbikuiks nimetada (vt. 47. joon.) (60) (63).

Kõik seninimainitud vormid — erandatud uljeshooned — kuuluvad nelikülilike ja peaaesjalikult püstkülikute suurrühma. Põhijooniselt ja seetõttu oluliselt teissugused on kuus-, kaheksa- ja kaksteistkülikulised vormid. Linnaprofiilis matkates ei pane vaatleja uulirindes sageli tähelegi nende erinevat

1) Sellised uulijoonega rööbitise viilkatusega („Satteldach“ — rübikatus) sirukid langevad ühte antropogeograafiaprofessori O. Schlüter'i nimes tatud „räästamaja“ (Traufenhaus) tüübiga (59) (60) (63). Nimetus „räästamaja“ pole aga kaugeltki õnnelik ja iseloomulik, sest ka teised tüübid, näit. mansardmajad, pööravad sageli räästakülje uulijoonega rööbiti.